

Patērētāju tiesības un aizsardzība

Ko Eiropas Parlaments dara šajā jomā?

Eiropas Parlamenta
birojs Latvijā

Eiropas Parlaments (EP) regulāri aptaujā Eiropas Savienības (ES) iedzīvotājus, lai noskaidrotu: kas jums visvairāk interesē, rūp vai satrauc? Atbilstoši EP Eiroparometra datiem, ES pilsoņi, arī Latvijas iedzīvotāji, kā vienu no prioritātēm vērtē patērētāju aizsardzību.

Vaicājot Latvijas iedzīvotājiem par vēlamajām EP darba prioritātēm ([EP Eiroparometrs, 2019.g. oktobris](#)), 25% minēja vēlmi uzlabot patērētāju tiesības un veselības aprūpes pakalpojumu kvalitāti un pieejamību (ES 18%).

Patērētāju tiesību aizsardzības noteikumi Eiropas Savienībā uzlabo patērētāju tiesības kopš 20. gadsimta 70. gadiem. Lai gan tiek uzskatīts, ka aizsardzības līmenis pašreiz ir viens no augstākajiem pasaulē, ES patērētāji joprojām saskaras ar vairākām problēmām.

Pēdējos gados ir veikti pasākumi vairākās jomās, tostarp viesabonēšanas maksas atcelšanu visā ES 2017. gadā, pieņemti tiesību akti ar mērķi veicināt patērētāju dalību digitālajā vienotajā tirgū, privātuma un datu aizsardzības noteikumu reformas, enerģijas patērētāju un pasažieru tiesību uzlabošanu un centienus risināt jautājumu par zīmolu pārtikas produktu divējādu kvalitāti. Bez tam ES noteikumi par patērētāju tiesībām ietver aizsardzību pret negodīgu komercpraksi, piemēram, liedz izmantot maldinošu reklāmu un negodīgus līgumu noteikumus. Turklāt ES noteikumos tiek prasīts garantēt, lai patērētāji būtu tiesīgi 14 dienu laikā nosūtīt atpakaļ tiešsaistē nopirktās preces vai atteikties no pakalpojumiem, kā arī nosūtīt atpakaļ defektīvas preces vai prasīt tās salabot. ES ir arī izveidojusi dalībvalstu patērētāju centru tīklu, kurā ir pieejama informācija par patērētāju tiesībām un palīdzību gadījumos, ja ir jāizšķir ar pārrobežu darījumiem saistīti strīdi.

Turpmākās politikas uzmanības centrā varētu būt ilgāks produktu derīguma laiks, produktu, kas nav lauksaimnieciskas izcelsmes, un rūpniecisku ražojumu marķēšanas un kvalitātes prasības, godīgāks pārtikas marķējums un finanšu pakalpojumi.

Nozīmīgi EP LĒMUMI patērētāju aizsardzības jomā:

- [Kopš 2017. gada visā Eiropas Savienībā ir atcelta viesabonēšanas maksa](#), kas ļauj patērētājiem, esot ārzemēs, lietot mobilo tālruni par tādu pat cenu kā mājās. Pēc Eiropas Parlamenta prasības no 2019. gada maija cena par tālruņa zvaniem starp dalībvalstīm tika ierobežota līdz 19 centiem, bet par īsziņām — līdz 6 centiem;
- attiecībā uz horizontāliem pasākumiem Parlaments un Padome ir pieņēmuši jaunus tiesību aktus, lai no 2020. gada ieviestu efektīvākas procedūras pārrobežu sadarbībai starp valstu iestādēm, kas atbild par patērētāju tiesību aizsardzību. Tie arī vienojušies par tiesību aktiem, ar ko stiprina tirgus uzraudzības iestāžu sadarbību.
- Komisija 2018. gada aprīlī ir ierosinājusi uz patērētājiem orientētu jaunu kursu. Tas ietver priekšlikumu direktīvai par ES patērētāju aizsardzības noteikumu modernizēšanu. Parlaments un Padome panāca vienošanos par priekšlikumu 2019. gada martā, savukārt [2019. gada aprīlī Parlaments to apstiprināja pirmajā lasījumā](#). Ar direktīvu tiktu ieviesti maksimālie sodi par plaši izplatītiem patērētāju tiesību pārkāpumiem vismaz 4 % apmērā no tirgotāja gada apgrozījuma, palielināta tiešsaistes tirdzniecības vietu pārredzamība un aizliegti daži jauni negodīgas prakses veidi.
- Digitālā vienotā tirgus jomā kopš 2018. gada janvāra tiek piemēroti tiesību akti, kas pieņemti, lai aizliegtu nepamatotu ģeogrāfisko bloķēšanu un ļautu patērētājiem pasūtīt preces un pakalpojumus interneta veikalos visā ES bez diskriminācijas valstspiederības vai dzīvesvietas dēļ. 2018. gada aprīlī

pieņemtā Regula par [pārrobežu paku piegādes pakalpojumiem](#) nodrošinās lielāku pārredzamību, un ir paredzams, ka tā ļaus pazemināt piegādes cenas pircējiem tiešsaistē.

- Pārtikas produktu jautājumā Eiropas Parlamentam izdevās iekļaut ES darba kārtībā jautājumu par produktu divējādu kvalitāti, un tā rezultātā Komisija ierosināja pārskatīt Negodīgas komercprakses direktīvu (UCPD), lai valstu iestādes šo praksi varētu atzīt par negodīgu, vērtējot katru gadījumu atsevišķi. 2019. gada februārī Parlaments un Padome panāca vienošanos par vispārīgo pārtikas aprites tiesību aktu un astoņu saistīto tiesību aktu mērķtiecīgu pārskatīšanu.
- [Iepirkšanās tiešsaistē - stiprināta patērētāju aizsardzība pret krāpniekiem](#). EP pieņemtie ES mēroga noteikumi ES dalībvalstu varas iestādēm dos plašākas pilnvaras atklāt un apturēt patērētāju tiesību pārkāpumus tiešsaistē.
- EP pieņēmis lēmumus gan mājas mītnē abonētā tiešsaistes satura pieejamībai jebkur Eiropā, gan bezmaksas interneta pieejamībai ES. (1) [EP apstiprinātie noteikumi atceļ ierobežojumus pieklūt mītnes zemē abonētajam tiešsaistes saturam](#) – filmām, TV seriāliem, mūzikai, spēlēm vai sporta pārraidēm, uzturoties citā Eiropas valstī. Noteikumi attiecas uz maksas pakalpojumiem - Netflix, Amazon Prime u.c. (2) [EP apstiprināja ES shēmu bezmaksas WiFi piekļuves punktiem sabiedriskās vietās](#).
- [EP pielāgoja ceļotāju aizsardzības noteikumus digitālajam laikmetam, kopumā stiprinot ceļotāju tiesības Eiropā](#). EP apstiprinātie noteikumi paredz piemērot ceļotājiem, kuri internetā iegādājas „komplekso ceļojumu” (piemēram, aviobiļete + viesnīca + automobiļa noma), tāda paša līmeņa aizsardzību kā tiem, kuri šādas ceļojumu paketes pērk no ceļojumu aģentūrām.
- [Medicīnas ierīces: lielāka drošība un labāka izsekojamība](#). EP apstiprināja stingrākus noteikumus, lai nodrošinātu medicīnas ierīču, kā piemēram, krūšu vai gūžas implantu izsekojamību un atbilstību ES pacientu drošības prasībām. EP arī pieņēma likumu, lai stiprinātu informēšanu un ētiskās prasības diagnostikā izmantojamām medicīnas ierīcēm, piemēram, grūtniecības un DNS testiem.
- [EP atbalstīja komisijas maksu samazināšanu par maksājumu karšu lietošanu](#). Komisijas maksu, ko bankas iekasēja no mazumtirgotāja par maksājumu ar karti apstrādi, tagad ierobežo ES mēroga “griesti”.
- [Vienkāršots sadzīves tehnikas energomarkējums: no A līdz G](#). EP deva “zaļo gaismu” sistēmai, kas patērētājiem ļaus vieglāk izvēlēties energoefektīvu sadzīves tehniku un samazināt tēriņus par elektrību, kā arī mudinās ražotājus ieguldīt vēl energoefektīvāku produktu izstrādē.

Plašāk: [Eiropas Parlamenta Izpētes dienests: Eiropas patērētāju tiesību aizsardzība](#)

Ar patērētāju tiesību un aizsardzības jautājumiem galvenokārt strādā šīs EP KOMITEJAS:

- Iekšējā tirgus un patērētāju aizsardzības komiteja (IMCO). No Latvijas komitejā strādā Ivars Ijabs (politiskā grupa "Renew Europe").
- Rūpniecības, pētniecības un enerģētikas komiteja (ITRE). No Latvijas komitejā strādā Ivars Ijabs (politiskā grupa "Renew Europe") un Andris Ameriks (Eiropas Parlamenta sociālistu un demokrātu progresīvās alianses grupa).
- Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja (ENVI). No Latvijas komitejā strādā Inese Vaidere (Eiropas Tautas partijas (Kristīgie demokrāti) grupa).

Likumdošanas process Eiropas Savienībā

Eiropas Parlaments un ES Padome (dalībvalstu ministri) kopīgi pieņem ES likumus. Latvijā līdz pat 80% likumu balstīti uz ES lēmumiem. Lai arī Eiropas Komisija (EK) ir vienīgais ES likumdošanas iniciators, Eiropas Parlaments var norādīt, kādi jauni tiesību akti būtu vēlami vai atjaunināmi esošie, un prasīt EK, lai tā sagatavo likumdošanas priekšlikumus.

03/2020

Eiropas Parlamenta birojs Latvijā

Aspazijas bulvāris 28, Rīga, LV-1050, Tālr: +371 67085460, E-pasts: epriiga@europarl.europa.eu, www.europarl.lv